

MUTAXASSIS KADRLARNI TAYYORLASHDA DUAL TA'LIMNING NAZARIY VA AMALIY AHAMIYATI (GERMANIYA TAJRIBASI MISOLIDA)

*Namangan Davlat universiteti
Amaliy matematika fakulteti Magistratura 2-kurs
Jo'rayev To'xtamurod Ixvoljon o'g'li
Ilmiy raxbar: Axtamova Rayxona A'zamovna
PhD Yusopov O.Y.*

Annotatsiya: Germaniyada dual ta'lim tizimini joriy etishning amaliy tajribasi shuni ko'rsatadiki, bo'lajak mutaxassislarni tayyorlashning ko'p sohalarida ijtimoiy sheriklar, mintaqalar va davlat o'rtasidagi kelishuv bilan tartibga solinadi. Muayyan yo'nalishdagi mutaxassislarni tayyorlash yoshlarga professional harakatchanlik va raqobatbardoshlikni ta'minlashga imkon beradigan kadrlar bozorining talablari va talablariga asoslangan

Kalit so'zlar: Ta'lim, dual ta'lim, ixtisoslashgan, rivojlangan, tizimli, an'anaviy.

Germaniyada dual ta'limning tajribasi, shuningdek Rossiyada bunday ta'limning ahamiyati, istiqbollari va afzalliklari ko'rib chiqiladi. Bundan tashqari, ikki tomonlama va an'anaviy ta'lim tizimlari o'rtasidagi farqlar umumlashtiriladi. Rossiya Federatsiyasida ikki tomonlama ta'limni moliyalashtirishning mumkin bo'lgan manbalari taklif etiladi.

Kalit so'zlar: kasbiy ta'lim, mutaxassislarni ikki tomonlama tayyorlash, dual ta'lim tizimining tamoyillari, dual ta'limni moliyalashtirish Bo'lim: (1) pedagogika; pedagogika va ta'lim tarixi; ta'lim va tarbiya nazariyasi va usullari (fan yo'nalishi bo'yicha).

Rossiyaning ijtimoiy-madaniy va iqtisodiy makonini tubdan o'zgartirish muqarrar ravishda ta'limga, shu jumladan kasbiy ta'limga ta'sir qiladi. Bu kelajakdagi yuqori malakali mutaxassislarni sifatli tayyorlashni ta'minlaydigan kasb-hunar ta'limi tizimidagi yangi yondashuv. Qattiq professional mezonlar, shuningdek, hayotning turli sohalarida malakali mutaxassislarning tayyorgarligini oshirishni talab qiladi. Hozirgi kunda Rossiyadagi oliy o'quv yurtlari oliy ta'limni modernizatsiya qilish va isloh qilish muammolarini hal qilish zaruriyatini his qilmoqdalar. Mutaxassislarni ikki tomonlama tayyorlash tizimini joriy qilinishi kasb-hunar ta'limi samaradorligini oshirishda yangi qo'shimcha imkoniyatlar ochmoqda.

Muayyan sohada kadrlar, bizning fikrimizcha, sifat va miqdoriy jihatdan o'rganilishi kerak. Biz sifat jihatiga e'tibor qaratishimiz kerak deb hisoblaymiz va mutaxassislarning ta'lim darajasini, dual ta'lim tizimi qanday shartlarga javob berishini

yaxshilash uchun mumkin bo'lgan yo'nalishlarni ko'rib chiqishga harakat qilamiz. Shvetsiya, Buyuk Britaniya, Germaniya, Yaponiya kabi mamlakatlarda ta'lim tizimlarini rivojlantirish tajribasi malakali mutaxassislarni sifatli tayyorlash uchun asos bo'lib xizmat qiladigan o'quv jarayoni va amaliyotini birlashtirish zarurligidan dalolat beradi. Germaniya ikkilamchi ta'lim tizimi tamoyillaridan foydalangan birinchi mamlakat bo'ldi (ushbu tizim 15 yildan beri ishlatib kelinmoqda). O'quv jarayonini amalga oshirish ishlab chiqarish faoliyatini stajer (talaba) sifatida sintez qilish va o'quv yurtida nazariy qismni o'rganish orqali amalga oshiriladi. Bundan tashqari, o'quv va amaliy vazifalarning bosqichma-bosqich murakkablashishi mavjud. Ma'lumki, Germaniyadagi kasbiy ta'lim markazlashtirilmagan bo'lsa ham, u ma'lum bir standartga muvofiq qurilgan. Germaniyada 1981 yildan beri. "Kasbiy ta'limni rivojlantirish to'g'risida" (kasbiy ta'limni rejalashtirish va statistikada tartibga soluvchi vositalarni tavsiflovchi), "Yoshlarning mehnatni muhofaza qilish to'g'risidagi qonuni" (yosh o'quvchilarni himoya qilish choralarini oqlaydi), "Kasbiy ta'lim to'g'risida shartnoma" kabi qonun hujjatlari mavjud. o'qitish mashg'ulotlar ro'yxatiga mutlaqo mos keladi, hozirgi paytda 600 (1971 yildagi) dan 380 ta kasbga qisqartirildi. Kasblar sonining qisqarishi shu kabi faoliyat sohalarida mutaxassislarni tayyorlash bilan birlashishi natijasida ro'y berdi. Ta'kidlash kerakki, kasblarning nomi, o'quvchilarning har bir kasbni o'zlashtirishi uchun zarur bo'lgan bilim, ko'nikma va ko'nikmalarning umumiyliigi, shuningdek namunaviy o'quv rejasi va yakuniy sertifikatlashtirish talablari ma'lum bir soha vaziri bilan birgalikda ishlab chiqilgan va kelishilgan. Ishlab chiqilgan hujjatlar huquqiy asos bo'lib, majburiydir. Bundan tashqari, davlat korxonaning kasb ta'limi xarajatlarini qoplashga harakat qilmoqda. Germaniyada dual ta'lim tizimini moliyalashtirish qariyb o'ttiz milliard evroni tashkil etadi. Ikki tomonlama ta'lim yordamida korxonalarining aksariyati o'zlarini ish beruvchilarning aniq talablari va talablariga javob beradigan malakali kadrlar bilan ta'minlaydilar, bu esa xodimlarni izlash, tanlash, moslashtirish xarajatlarini tejash imkonini beradi. Dual ta'lim bo'yicha turli adabiyotlarni o'rganib chiqqandan so'ng, biz bunday ta'limning juda ko'p foydali tomonlari borligini aniqladik. Shaklda biz mumkin bo'lgan afzalliklar to'plamini taqdim etdik.

1. Dual ta'limning mumkin bo'lgan imtiyozlari to'plami

Dual tizim sharoitida ta'lim nafaqat o'quv muassasalari, balki sanoat korxonalari, firmalar, tashkilotlarni o'z ichiga oladi. Dual ta'lim tizimining dasturlari nazariya va amaliyot tomonidan sinovdan o'tgan "nou-xau" ni birlashtiradi. O'zgarishlarning mazmunli mazmuni shundan iboratki, talabalar bir vaqtning o'zida ikkita ta'lim muassasasida: universitetlar va institutlarda - nazariy qismda, ishlab chiqarishda esa - amaliy ta'lim olishadi. Ikkilik tizim an'anaviy tizimdan ajralib turuvchi xususiyat sifatida butun o'quv davri davomida nazariya va amaliyotning almashinishini nazarda tutadi, bu esa olingan bilim va ko'nikmalarni qo'llash

samaradorligi va samaradorligiga olib keladi. Dual ta'lim tizimi kasb-hunar ta'limi tizimidan farqli o'laroq, o'quv haftasining ko'p qismi korxonada amaliyotga, kichik qismi esa (1-2 kun) universitetga bag'ishlangan bo'lib, qoida tariqasida, dual ta'lim tizimi texnik va ijtimoiy-iqtisodiy sohalarda, qurilish, muhandislik sohaslarida ham qo'llaniladi. ko'rsatmalar. Ikkilik tizim ijtimoiy menejment, turizm menejmentida o'zini yaxshi isbotladi. Foyda Fakultetni potentsial ish beruvchi tomonidan to'g'ridan-to'g'ri baholash Ish bilan ta'minlanishning katta foizi Ishlab chiqarish talablariga maksimal darajada yaqinlashish Ishlab chiqarish muammolarini hal qilishda amaliy ko'nikmalar ishlab chiqilmoqda Bilim olish uchun yuqori darajadagi motivatsiya Byudjetga tushadigan yukni pasaytirish So'nggi o'n yilliklarda yuqori malakali mutaxassislar tayyorlashni doimiy ravishda takomillashtirib borilishi tufayli ikki tomonlama ta'lim tizimi axborot texnologiyalari sohasida maqbul bo'lib qoldi. Germaniyada dual ta'lim tizimini joriy etishning amaliy tajribasi shuni ko'rsatadiki, bo'lajak mutaxassislarni tayyorlashning ko'p sohalari ijtimoiy sheriklar, mintaqalar va davlat o'rtasidagi kelishuv bilan tartibga solinadi. Muayyan yo'nalishdagi mutaxassislarni tayyorlash yoshlarga professional harakatchanlik va raqobatbardoshlikni ta'minlashga imkon beradigan kadrlar bozorining talablari va talablariga asoslangan. O'qish muddati 3 yilgacha o'zgaradi. Korxonada amaliy mashg'ulotlardan o'tgan stajyorlar (shogirdlar) ish haqi olishadi. Tizim davlat va korxonalar tomonidan moliyalashtiriladi. Davlatning vakolati bu korxonada o'qitish, mintaqaning vakolati esa professional universitetda o'qishni o'z ichiga oladi. Korxonada o'quv jarayonini texnologiya talablariga javob beradigan zamonaviy uskunalar bilan to'liq ta'minlaydi. Yirik korxonada va tashkilotlar o'zlarining laboratoriyalarida va ustaxonalarida, kichik joylarda esa ish joylarida o'qitish imkoniyatiga egalar. O'qitishning boshlang'ich bosqichi ishlab chiqarish amaliyotining o'tishi bilan bevosita bog'liq va natijada oliy o'quv yurti bitiruvchisi potentsial ish beruvchiga tanlangan kasb yo'nalishi bo'yicha ko'p yillik amaliy tajribani namoyish eta oladi. Ikkilik tizim bo'yicha talaba moliyaviy jihatdan eng mustaqil hisoblanadi, chunki u o'qish davrida kichik bo'lsa ham maoshiga ega. Ammo shuni ta'kidlash kerakki, u an'anaviy kasb ta'limi tizimida o'qiganlarga qaraganda nazariyani o'rganishga kamroq vaqt sarfladi. Bizning fikrimizcha, Rossiyada dual ta'lim olish uchun bir nechta manbalardan moliyalashtirish imkoniyatlarini ko'rib chiqish kerak, shubhasiz, xarajatlarning asosiy qismi davlat tomonidan qoplanishi kerak. Nodavlat moliyalashtirish manbalarining asosiy maqsadi o'qitish uchun yuqori darajadagi texnik va resurs uskunalari bo'lgan eng yangi o'quv laboratoriyalari, saytlar, ustaxonalar tashkil etish bo'lishi kerak.

Rossiyada dual ta'limni moliyalashtirishning mumkin bo'lgan manbalari

Moliyalashtirish manbalari Korxonalarining nodavlat davlat byudjeti Ish beruvchilar ittifoqining byudjeti Kasaba uyushmalarining byudjeti Shahar byudjeti

Viloyat byudjeti Federal byudjet Ish beruvchilar uchun yuqori darajadagi ish haqi uchun maqsadli yordam yoki kompensatsiya beradigan soliq imtiyozlarini olish imkoniyati, manbalar bilan ta'minlash katalogini yaratish imkoniyati va hokazo kichik guruh ekanligini ta'kidlash kerak. Ikkilamchi o'qitish uchun murojaat eting, shu bilan birga kelajakda mutaxassisning individual-shaxsiy kasbiy yo'nalishi shakllantiriladigan bilim olishga barqaror yuqori sabablarga erishish mumkin. Afsuski, Rossiya davlati doimiy ravishda o'z mablag'lari yoki oliy o'quv yurtlari talabalari orqali malakali mutaxassislarni tayyorlaydi. Tashkilotlar, firmalar, korxonalar ta'lim uchun pul sarflashga qodir emas va tayyor emas. Shubhasiz, mutaxassislarni ikkilamchi tayyorlash tizimlarining ichki yo'nalishlari chet elnikidan deyarli farq qilmaydi, ammo o'qitish sohalari ro'yxati va tegishli tarkibni tanlash bashoratli tahlilga asoslangan bo'lishi kerak va rus haqiqati va rus xususiyatlarini hisobga olishi kerak.

Bizning fikrimizcha, dual ta'lim tizimining jiddiy kamchiliklari o'quv dasturida darslarni intensiv tashkil etilishi tufayli fanlarni chuqurlashtirish uchun etarli vaqt ajratilmaganligi talabalarda ta'til vaqti yo'q, ammo ularga ta'til hisobiga ma'lum kunlar beriladi. Mutaxassislarni tayyorlashning ikkilik tizimida biz oliy ma'lumotli ta'limni tashkil etishning ma'lum bir innovatsion yo'nalishlarini tushunamiz, bu ma'lum bir yo'nalishdagi mutaxassislarni tayyorlashga yo'naltirilgan o'quv muassasasi va sanoat korxonalari (tashkilotlari) ning ish beruvchidan talab qilinadigan malaka darajasiga aniq muvofiqlashtirilgan munosabatini o'z ichiga oladi. Dual ta'lim tizimining asosiy printsiplari quyidagilardan iborat: insonparvarlik va qadriyat yo'nalishlari tengligi, vakolatlarga asoslangan yondashuv, kasbiy faoliyat va ijtimoiy va kasbiy munosabatlarni shakllantirish va rivojlantirish. Biz jadval shaklida taqdim etgan ikkitomonlama va an'anaviy o'qitish tizimlari o'rtasidagi farqlarni ta'kidlash kerak (jadvalga qarang). Bundan tashqari, mutaxassislarni ikki tomonlama o'qitishni amalga oshirishda, Rossiya universitetlarida o'qishni tashkil etishga individual yondoshish kam rivojlanganligini hisobga olish kerak, bu ma'lum bir talaba uchun ta'lim yo'nalishini ishlab chiqishni ta'minlaydi. O'quv jarayoni bir guruh talabalar asosida qurilgan, shuning uchun biz individual dual ta'lim tizimidan foydalanish uchun quyidagilar zarur deb hisoblaymiz: masofaviy o'qitishdan foydalanish (bu o'quv jarayonini individuallashtirishga yordam beradi);

ma'lum bir davrda xuddi shu nomdagi fanlarni o'qiyotgan talabalar guruhlarini shakllantirish.

Ikkilamchi va an'anaviy o'quv tizimlari o'rtasidagi farqlar

Dual o'qitish tizimi An'anaviy o'qitish tizimi Sinf mashg'ulotlarini 30% gacha qisqartirish O'qitishning ko'p qismi (70% gacha) o'quv muassasasi devorlarida amalga oshiriladi Amaliy mashg'ulotlar hajmi o'quv dasturining 60-70% gacha oshirildi Amaliy mashg'ulotlar o'quv vaqtining atigi 25-30 foizini tashkil etadi va ishlab chiqarish amaliyoti individual yondoshishga asoslangan va yaqin korxonaning

amaldagi sharoitlari ishlab chiqarish amaliyoti ish beruvchilar korxonalarining zarur ehtiyojlarini qondirmaydi Tanlangan o'quv profilida muhim amaliy ko'nikmalarni egallash ko'nikmalar o'quv profilining standartida tavsiflanadi zamonaviy ishlab chiqarish uskunalarda bevosita stajirovkaning zamonaviy ishlab chiqarish uskunalarda amaliyot o'tash ehtimoli taxminan 10% korporativ madaniyati bilan tanishish, jamoaviy ishlash qisqa vaqt davomida mumkin emas. korxonaning urf-odatlar va urf-odatlar bilan tanishish; o'qitilgan butun davr uchun korxonadan stipendiya berish ia, ish joyidan uyga etkazish O'quv jarayoni davlat tomonidan yoki talabaning o'zi tomonidan amalga oshiriladi Qurilish ishlari va bitiruv malakaviy ishlarining mavzulari ish beruvchi korxonalarining potentsial ehtiyojlariga yo'naltirilgan Kurs ishi va bitiruv malakaviy ishlarining mavzulari ishlab chiqarishning o'ziga xos xususiyatlarini aks ettirmaydi Monitoring o'tkaziladi va mintaqadagi aniq o'qituvchilar tomonidan talab qilinadigan mutaxassisliklar ro'yxati aniqlanadi. korxonada maxsus fanlar

Shunday qilib, yuqorida aytilganlarning barchasidan kelib chiqqan holda shuni ta'kidlash kerakki, kasb-hunar ta'limi tizimidagi ikkilik tizimning asosiy mohiyati ta'lim va ishlab chiqarish jarayonlarini sintez qilish orqali mutaxassislarni tayyorlashda amaliy yo'nalishni kuchaytirishga asoslangan bo'lib, bu ta'lim muassasalari bitiruvchilarining kasbiy harakatchanligini oshirish imkoniyatini sezilarli darajada oshiradi. Shu bilan birga, dual ta'limni amalga oshirishda ta'lim faoliyatini tashkil etishda zarur bo'lgan tub o'zgarishlar, o'quv jarayonining barcha davrida etarlicha integratsiya va nazariy va amaliy qismlarni birlashtirish zarurligi to'g'risida eslash kerak. Bundan tashqari, dual ta'lim tizimi, bizning fikrimizcha, samarali va moslashuvchan mexanizm bo'lib, bugungi bozor iqtisodiyoti sharoitida turli sohalaridagi korxonalar tomonidan talab yuqori bo'lgan mutaxassislarni tayyorlashga imkon beradi.

Manbalarga havolalar 1. Anikeev A.A., Arturov E.A. Germaniyadagi zamonaviy ta'lim tuzilishi // Alma mater.- 2012. - №3. Misikov B. Zamonaviy universitet: maqsadlar dualizmi // Rossiyada oliy ta'lim. –2006 yil. –№11. –FROM. 167-168.3.Polyanin V.A. O'qituvchini ikki tomonlama va kasbiy o'zini o'zi belgilashning ta'lim tizimi // Ta'lim texnologiyalari. –2010 yil. –№ 2. –S. Tereshchenkova Elena V. O'qituvchining kommunikativ kompetentsiyasi: kasbiy jihati // Kontsepsiya. –2014 yil. –№ 02 (fevral). 14038. –URL: <http://ekoncept.ru/2014/14038.htm>.Elena Tereshchenkova, pedagogika fanlari nomzodi, Moskva gumanitar va iqtisodiy institutining Volgograd filiali "Menejment" kafedrasida dotsenti, Volgogradelena_tereshenkova@mail.ruThe Ikkilamchi ta'lim tizimi mutaxassislarni tayyorlashning asosi. Maqolada Germaniyadagi dual ta'lim, shuningdek Rossiyada bunday ta'limning ahamiyati, istiqbollari va afzalliklari ko'rib chiqiladi. Bundan tashqari, ikki tomonlama va an'anaviy ta'lim tizimlari o'rtasidagi farqlarni

umumlashtiradi. Rossiya Federatsiyasida ikkilamchi ta'limni moliyalashtirishning mumkin bo'lgan manbalari. Kalit so'zlar: kasbiy ta'lim, mutaxassislarni dual tayyorlash, dual ta'lim tizimining tamoyillari, dual ta'limni moliyalashtirish.

1. Dual oliy ta'lim to'g'risida kirish so'zlari. Germaniyadagi dual oliy ta'limning maqsadlari.

Germaniya ta'lim tizimida o'ziga xos xususiyat bu ikki tomonlama ta'limdan keng foydalanish hisoblanadi. Ikkilik tizim o'z nomiga ko'ra ("duet" so'zidan kelib chiqqan holda) o'quv muassasalari va korxonalarining yaqin o'zaro hamkorligiga asoslanadi, birinchisi talabalarning nazariy tayyorgarligi uchun, ikkinchisi esa o'quv jarayonining amaliy tarkibiy qismi uchun javob beradi.

Ikkilik model - bu biznes, bo'lajak mutaxassis va davlat manfaatlarini birlashtirish. Ikkilik tizim unga jalb qilingan barcha tomonlar - korxonalar, ishchilar, davlat manfaatlariga javob beradi.

Ikkilamchi ta'limning shubhasiz afzalliklari va quyidagilar bilan bog'liq bo'lishi kerak:

1. Bitiruvchilarni ish bilan ta'minlanishining yuqori foizini ta'minlaydi, chunki ular ish beruvchining talablariga to'liq javob beradi. O'qitish ishlab chiqarish ehtiyojlariga imkon qadar yaqin.

2. Bilim olishga yuqori turtki beriladi. Dastlab korxonada o'zlarini potentsial xodimlar sifatida shakllantirgan talabalar mutlaqo boshqacha tarzda, ongli ravishda va qiziqish bilan o'rganadilar.

3. "Amaliyotdan nazariyaga" tamoyili ishlaydi, talaba endi matnlar va imo-ishora tizimlari bilan emas, balki ishlab chiqarish sharoitlari bilan ishlaydi. Murakkab nazariyalarni amaliy va haqiqiy professional muammolarni hal qilish orqali o'rganish osonroq.

4. Mutaxassislarni tayyorlash sifatini ish beruvchilarning o'zi baholaydi. Dastlabki kunlardan boshlab talaba ko'p vaqtini ish joyida o'tkazib, o'z mahoratini va mehnatsevarligini namoyish etadi. Ish beruvchilar to'g'ridan-to'g'ri ishlab chiqarish sharoitida bo'lajak mutaxassislarning tayyorgarligini baholash imkoniyatiga ega bo'ladilar.

So'nggi paytlarda kasbiy ta'limning klassik tizimi oliy ma'lumot darajasida amaliy ta'lim uchun joylar yaratish bilan to'ldirildi. Dual oliy ta'lim klassik oliy ma'lumotni kasbiy ta'lim yoki korxonada amaliy kasbiy faoliyat bilan birlashtiradi. Bir tomondan, bunday o'qitish kompaniya uchun qimmatga tushadi, chunki talabalarga to'lanadigan to'lovlar va ijtimoiy soliq imtiyozlaridan tashqari, kompaniya oliy ta'lim uchun to'lovlarni to'lashni o'z zimmasiga oladi. Biroq, Germaniyada, hali ham ma'lumotli amaliyotchilarga garovlar mavjud. Ikkala oliy ma'lumotli bitiruvchilar rahbarlik lavozimlariga da'vo qilishlari mumkin.

2. Dual oliy ta'lim asoslanadigan qadriyatlar (tamoyillar)

Bunday ta'limning asosiy printsipi - bu ta'lim jarayonida nazariya va amaliyotning uyg'unligi. Bo'lajak mutaxassis ikki tashkilotda o'qiydi: nazariy bilimlarni universitetda va o'quv korxonasida amaliy ravishda oladi. Talaba o'quv jarayonini ilmiy tadqiqotlar va innovatsion rivojlanish bilan birlashtiradi.

Germaniyadagi pedagogik ta'lim o'qituvchilar ta'limi fan va amaliyot bilan bog'laydi. Talabalar o'qituvchilar bilan teng ravishda o'quv jarayonining ishtirokchisiga aylanadilar. Dual ta'limning ahamiyati shundaki, talaba amalda qo'llaniladigan zarur bilim va ko'nikmalarni oladi. Bu unga kelajakda muvaffaqiyatli martaba qurishiga imkon beradi.

Davlat uchun ahamiyat shundaki, haqiqatan ham o'qitilgan mutaxassis o'z davlatiga katta foyda keltiradi, u o'z mutaxassisligi bo'yicha ishlaydi, qayta o'qitilishi va qo'shimcha mablag 'sarflashi shart emas. Inson o'z mamlakatida amalga oshishi mumkin.

Dastur odatda ikki-uch yarim yilga mo'ljallangan:

- O'qitishning 70-80 foizi ishlab chiqarishda olib boriladi
- 3-4 kun talaba o'qiydi va korxonada ishlaydi
- 1-2 kunni universitetda o'tkazadi.

O'quv dasturlari:

1/3 - o'quv fanlari

2/3 - maxsus fanlar

O'qish bilan bir qatorda, talabalar tanlagan kasblarini to'g'ridan-to'g'ri ishlab chiqarishda o'zlashtiradilar, ya'ni ular bir vaqtning o'zida ikki joyda: o'quv yurtida haftasiga 2-3 kun, qolgan vaqtlari korxonada o'qishadi.

Ta'lim muassasasida talabalar o'zlari tanlagan kasblari va umumiy ta'lim bo'yicha maxsus fanlarni o'rganish orqali nazariy bilimlarga ega bo'ladilar. Korxonadagi ustalar ularga amaliy ko'nikmalarni egallashga, kasbning nozik va nozik jihatlarini o'rgatishga yordam beradi. O'qish va ishlash uchun ajratilgan soatlar soni qirqdan oshmasligi kerak.

Dastur korxonada, o'quv muassasasi va mintaqaviy hunarmandchilik yoki savdo palatasi vakillaridan iborat komissiya tomonidan topshiriladigan imtihon bilan yakunlanadi. Imtihonni muvaffaqiyatli topshirgan bitiruvchilarga o'z mutaxassisliklari bo'yicha ishlash huquqini beruvchi palataning sertifikatini beriladi.

Иккилик oliy ta'limning tarkibi:

1. O'qishga integratsiyalashgan klassik universitet ta'limini har qanday mutaxassislik bo'yicha amaliy kasbiy ta'lim bilan birlashtiradi (o'quv mutaxassisliklari ro'yxati tasdiqlangan / standartlashtirilgan).

Ushbu yo'nalishga qabul qilish uchun shart o'rta yoki o'rta maxsus ma'lumot to'g'risidagi sertifikat, shuningdek har qanday korxonada bilan o'qish uchun kelishuv-rozilik mavjudligi.

O'qishni tugatgandan so'ng, bitiruvchi ham oliy, ham professional, maxsus ma'lumot diplomini oladi.

2. Kasbiy faoliyat bilan birlashtirilgan: ushbu tur asosan kasb-hunar ta'limi yoki har qanday mutaxassislik bo'yicha ko'p yillik tajribaga ega bo'lganlar uchun mo'ljallangan. O'qitishning ushbu shakli birinchi navbatda malaka oshirishga xizmat qiladi. Trening kasbiy faoliyatni davom ettirishni o'z ichiga oladi, agar u o'qitish yo'nalishi bilan bog'liq bo'lsa. Ushbu mashg'ulot o'rta yoki o'rta maxsus ma'lumot to'g'risidagi guvohnomasiz mumkin. O'qish boshlanishidan oldin, universitet, talaba va korxonada o'rtasida uch tomonlama shartnoma tuzilib, unda tomonlar oliy o'quv yurtiga kirish uchun berilgan va korxonada ishlash uchun berilgan kunlarni kelishib oladilar.

3. Amaliyotga birlashtirilgan - bu har qanday korxonada uzoq muddatli amaliyotni o'tishni ta'minlaydigan qo'shma mashg'ulot turi. Ushbu yo'nalish yuqorida tavsiflangan ikki tomonlama ta'limdan farqli o'laroq o'qitish tizimiga birlashtirilgan ikkita diplomni olishni tugatishni anglatmaydi. Ushbu yo'nalishga qabul qilish uchun shart o'rta va o'rta maxsus ma'lumot to'g'risidagi ma'lumotnomaning mavjudligi.

Ikkala oliy ta'limning har qanday turida bitiruvchilar uzoq muddatli ishlab chiqarish amaliyoti bilan qo'llab-quvvatlanadigan oliy ma'lumot diplomiga ega bo'ladilar.

4. Oliy dual ta'limni tashkil etish.

Ushbu ta'lim ma'lum bir ixtisosni o'rganish mumkin bo'lgan o'quv yurtini qidirish bilan emas, balki korxonada qidirish bilan boshlanadi. abiturientlarni dual ta'lim olish uchun qabul qiladi. Davog'larlar o'zlarining maktab guvohnomalarini taqdim etishlari va suhbatlardan o'tishlari kerak, bunda ish beruvchi ma'lum bir kasbni o'rganishga yaroqliligini baholaydi. Talabalar va ish beruvchi o'rtasida shartnoma tuziladi va ta'lim olgan kishi ish beruvchidan ish haqini oladi, chunki vaqtning bir qismi haqiqatan ham korxonada ishlaydi.

Иккилик tizimni quyidagicha aniq ta'riflash mumkin: maxsus jadvalga binoan talabalar universitetdagi darslarga qatnaydilar va parallel ravishda tasdiqlangan kunlarda kompaniya yoki korxonada ishlashadi, ishlab chiqarish loyihalarida qatnashadilar, ish haqi oladilar (600 dan 1000 evrogacha) va ketish huquqiga ega bo'ladilar. qolgan xodimlar. Shu sababli, kompaniya rahbariyati diplomni olgandan

keyin xodimlarga stajyorni qo‘shish yangi nomzodni qidirish va qayta tayyorlashdan ko‘ra osonroq.

Shunga qaramay, siz talablarga javob berishingiz to‘g‘risida qaror qabul qiladigan potentsial amaliyot rahbari va rahbar bilan intervyu o‘tkazishingizni esdan chiqarmaslik kerak.

5. Dual ta'limning afzalliklari.

Germaniyadagi yoshlar uchun dual ta'lim - bu mustaqillikka erta erishish va balog‘at yoshiga og‘riqsiz moslashish uchun ajoyib imkoniyatdir. O‘qish paytida ular allaqachon korxonada ishlashlari uchun pul mukofotini olishadi, va o‘qishni tugatgandan so‘ng - ular juda yaxshi tayyorgarlik ko‘rishgan. Ikkilik tizim ma'lumotlarning etishmasligi va amaliy mashg‘ulotlar tufayli yuzaga keladigan boshqa ta'lim shakllari uchun muqarrar stresssiz ish faoliyatiga bemalol kirishni ta'minlaydi. Bu sizga nafaqat muayyan mehnat vazifalarini bajarishni o‘rganishga imkon beradi, balki jamoada ishlash qobiliyatini rivojlantiradi, ijtimoiy kompetentsiya va javobgarlikni shakllantiradi.

Ba'zi bir statistika: Federal Kasbiy Ta'lim Instituti (Bundesinstituts fur Berufsbildung - BIBB) tomonidan o‘tkazilgan tadqiqot shuni ko‘rsatadiki: so‘rovda qatnashgan korxonalarining 76% o‘z bitiruvchilarining ishlab chiqarish va iqtisodiy jarayonlar to‘g‘risida mukammal bilishini qadrlashadi. Ikkala kompaniya (45,6%) dual ta'limni tugatgandan so‘ng o‘z stajerini yollashadi. Deyarli 64% kompaniyalar bunga ishonishadi dual talabalar boshqalardan ajralib turadi yuqori ishtiyoq va ishda mustaqillik... Ko‘pchilik, shuningdek, kasbiy mahorat (46.5 Prozent) va jamoaviy ishni maqtashadi(45,9%). Va nihoyat, so‘ralgan kompaniyalarning to‘rt dan uch qismi (74%) dual ta'lim tizimini klassik ta'lim shakliga nisbatan eng yuqori sifatli va eng samarali deb biladi.

"Bo‘sh ish o‘rinlari katta talabga ega, - deydi Kōln dagi Germaniya iqtisodiyoti instituti xodimi Xelmut Kleyn." Bu kompaniya uchun odamni ikki tomonlama o‘qishga qabul qilish va uni bir necha yildan so‘ng boshqaruv lavozimiga qo‘yish uchun strategik jihatdan foydali qadamdir ..

Bu keng qamrovli o‘rganish modelidir. Nazariy tayyorgarlik o‘quv muassasasida olib boriladi. Amaliy qism to‘g‘ridan-to‘g‘ri ish joyida tashkil etiladi. Bunday dastur doirasida korxonalar ma'lum miqdordagi mutaxassislariga buyurtma yuborishadi. O‘z navbatida, ta'lim muassasalari ish beruvchilar ishtirokida o‘quv dasturlarini ishlab chiqmoqdalar. Talabalar uchun amaliyot korxonada nazariy bilimlarni olish jarayoniga xalaqit bermasdan tashkil etiladi.

Xorij tajribasi

Germaniyada ilk bor ikki tomonlama ta'lim joriy etildi. Uning tajribasi bugungi kunda butun Evropa Ittifoqi uchun namuna deb hisoblanadi. Germaniyadagi dual ta'lim korxonalarining kadrlar tayyorlashda faol ishtiroki bilan tavsiflangan juda rivojlangan

murabbiylik institutini o'z ichiga oladi. Ushbu o'quv modeli mamlakatda qat'iy qonunchilik bazasiga ega. Dual ta'lim hunarmandchilik va savdo palatalari ishtirokida amalga oshiriladi.

Model qiymati

Dual ta'lim tizimi korxonalar uchun uning faoliyatining o'ziga xos xususiyatlarini hisobga olgan holda kadrlar tayyorlash uchun ajoyib imkoniyatdir. O'quv dasturlari tashkilot ehtiyojlarini iloji boricha qondirish uchun ishlab chiqilgan. Bundan tashqari, kompaniya xodimlarni izlash va tanlash, ularni qayta tayyorlash va moslashtirishga pul tejaydi. Dual ta'lim eng yaxshi talabalarni tanlashga imkon beradi. Bo'lajak mutaxassislarining o'zlari yaxshi asoslantirilgan. O'qishni tugatgandan so'ng ularga korxonada ishlash kafolatlanadi. Ikkilamchi ta'limning joriy etilishi kompaniyalarning obro'siga, ularning mehnat bozorida obro'siga ijobiy ta'sir ko'rsatishini ta'kidlash lozim. Dasturlarda ishtirok etishni istagan, ammo o'z ustaxonalarini tashkil qila olmaydigan kichik kompaniyalar uchun savdo va sanoat palatalari ko'magida ishlab chiqarishlararo o'quv markazlari tashkil etiladi.

Model maqsadlari

Dual ta'lim mustaqillikni rivojlantirish va yosh mutaxassislarini balog'at yoshiga etishmasdan og'riqsiz ravishda moslashtirishga qaratilgan. Dasturlar shunday tuzilganki, ular allaqachon mashg'ulotlar davomida o'z ishlariga haq to'lashni boshlaydilar. Dual ta'lim ish muhitiga bema'lol kirishni ta'minlaydi, tajriba va nazariy bilimlarning etishmasligi bilan bog'liq turli xil stresslarni bartaraf etadi. Dasturlarning maqsadi nafaqat muayyan vazifalarni bajarish ko'nikmalarini o'rgatish, balki jamoada ishlash qobiliyatini, ijtimoiy kompetentsiya va mas'uliyatni rivojlantirishdir.

Karyera ta'siri

Amaliyot stajirovkalari talabalar uchun dasturlar bo'yicha doimiy bilim darajasini doimiy ravishda yaxshilab borishni ta'minlaydi. Yaqinda 14 yoshli bolalar talaba bo'lishdi. Hozirgi kunda ular orasida mustahkam bilim bazasiga ega tobora ko'proq etuk yoshlar paydo bo'lmoqda. Har oltinchi talabada to'liq ta'lim to'g'risidagi sertifikat mavjud. Biroq, ularning aksariyati birinchi navbatda kasb-hunarga ega bo'lishni afzal ko'rgan holda universitetga borishga shoshilmayapti. Bu juda o'rinli. Axir, hech qanday oliy ta'lim ishlab chiqarish to'g'risida dual ta'lim kabi bilimlarni bermaydi. Ushbu fakt, ayniqsa, martaba cho'qqilariga erishishda dasturlarni juda muhim qiladi.

Davlat uchun ahamiyati

Dual ta'limni joriy etgan hukumat malakali kadrlar tayyorlash muammosini samarali hal qilmoqda. Germaniya iqtisodiyotida o'quv yuklamasi asosan korxonalar zimmasiga tushadi. Statistika ko'ra, kompaniyalar har yili xodimlarni rivojlantirish uchun 40 milliard evrodan ko'proq mablag 'sarflashadi. Bu miqdor universitetlarni saqlash xarajatlaridan sezilarli darajada oshadi. Davlat kasb-hunar maktablari tizimini rivojlantirishni moliyalashtirish orqali korxonalarda mutaxassislar tayyorlashni

qo'llab-quvvatlashda. Hukumatning asosiy vazifasi qonunchilik bazasini muvofiqlashtirishdir.

Regulyativ qo'llab-quvvatlash

Germaniyada kasbiy ta'limni tartibga soluvchi qonun va "Hunarmandchilik kodeksi" qabul qilindi. Ushbu qoidalar yoshlarning korxonalar va o'quv muassasalari bilan o'zaro munosabatlarini tartibga soladi. Qonunda dual ta'limda qatnashishi mumkin bo'lgan kompaniyalar belgilanadi. 3,6 million tashkilotning yarim millioni ishtirok etmoqda. Kadrlar tayyorlash to'g'risidagi nizom tarif muzokaralari qatnashchilari - korxonalar va xodimlarning tuzilmalari tomonidan qabul qilinadi. Ular vazirlar darajasida kuchga kirdi. O'z navbatida, Mehnat vazirligi O'qitish to'g'risidagi nizomni ishlab chiqadi. Bu imtihon talablarini tartibga soladi.

Idoralararo o'zaro ta'sir

Hamkorlikning umumiy mafkurasi Federal Kasbiy Ta'lim Federal Instituti tomonidan belgilanadi. Uning asosida Germaniya Federativ Respublikasi Ta'lim va fan vazirligi boshqa manfaatdor idoralar va vazirliklar bilan o'zaro hamkorlik qiladi. Federal shtatlarda doimiy konferentsiya mavjud. Unda har bir ma'muriy bo'linmadan ta'lim vazirlari qatnashmoqda. Har bir hududda barcha kasb-hunar maktablarining faoliyati nazorat qilinadi, me'yoriy hujjatlar ishlab chiqilmoqda, o'qituvchilar tarkibi va o'quv dasturlarining mazmuni muvofiqlashtirilmoqda. Er vazirliklarining vakolati, shuningdek, huquqiy nazorat va kasbiy ta'lim masalalari bo'yicha mintaqaviy palatalar bilan o'zaro munosabatlarni o'z ichiga oladi. Uning vazifalari tashkilotlarda talabalar uchun zarur sharoitlar mavjudligini monitoring qilish, shuningdek imtihon komissiyalarini shakllantirishdan iborat. Natijada, mamlakatda hududiy bo'linmalarning kasb-hunar ta'limi sohasidagi o'ziga xos vazifalarni hal qilish qobiliyatiga ega bo'lgan yagona ta'lim maydoni taqdim etiladi.

Rossiyada ta'lim

Ichki ta'lim sohasida ishlar unchalik yaxshi emas. Shunga qaramay, hukumat darajasida vaziyatni yaxshilash bo'yicha ishlar olib borilmoqda. Xususan, Strategik tashabbuslar agentligi (ASI) tanlovida g'olib chiqqan hududlar bilan hamkorlik to'g'risida shartnomalar imzolangan. Mamlakatimizda ikki tomonlama ta'lim joriy etilmoqda: Yaroslavl, Kaluga, Sverdlovsk, Ulyanovsk, Volgograd, Nijniy Novgorod va Moskva viloyatlari, Krasnoyarsk va Perm o'lkalari va Tatariston Respublikasi. Bitimlarni imzolashda nafaqat hududlar va Agentlik, balki Iqtisodiy rivojlanish, sanoat savdo va mehnat vazirligi ham ishtirok etdi. Bundan tashqari, tomonlar RF Ta'lim va fan vazirligi va Rossiya-Germaniya tashqi savdo palatasi edi. Agentlik direktori D. Peskov ushbu dastur mamlakat Prezidenti V. V. Putin tomonidan qo'llab-quvvatlanganini ta'kidladi. FSga yo'llagan murojaatida davlat rahbari yuqori malakali ishlab chiqarish kadrlarini shakllantirish uchun samarali bo'lgan o'quv modellarini joriy etishga e'tibor qaratdi. Prezident Rossiyada ta'lim yangi yo'nalishga ega

bo'lishiga umid bildirdi. O'quv dasturlari, o'z navbatida, qabul qilingan modelga aylanishi kerak.

"Dual ta'lim" loyihasi: tavsiflari

Ishlab chiqilgan modelga ta'lim muassasalari va mintaqaviy hokimiyatlar kiradi. Xodimlarni ma'lum bir ish uchun tayyorlashni birgalikda moliyalashtirish o'zlari uchun xodimlarni buyurtma qiluvchi kompaniyalar va sub'ektlar organlari tomonidan amalga oshiriladi. Ta'kidlash kerakki, mamlakatda ikki tomonlama ta'lim tajribasi allaqachon mavjud. Biroq, bugungi kunda dasturlar rejasiz iqtisodiyotda joriy etilmoqda. Yuqori malakali kadrlarni olishga qiziqqan korxonalar muammolarni ixtiyoriy ravishda hal qilishga va mutaxassislarni tayyorlash uchun javobgarlikni bo'lishishga intilishadi.

Dastur maqsadlari

Dual ta'lim loyihasini ishlab chiqish va amalga oshirish davlat-xususiy sheriklik doirasida ilg'or yuqori texnologiyali ishlab chiqarishning ustuvor tarmoqlari uchun kadrlarni tayyorlash va qayta tayyorlashning zamonaviy darajasini ta'minlashga qaratilgan. Dasturning asosiy vazifalari quyidagilardan iborat:

Xulosa

Malakali kadrlar tayyorlash tizimini takomillashtirishda, agar mas'uliyatning bir qismini biznes hamjamiyati vakillari zimmasiga olgan bo'lsa, erishish mumkin. Shu bilan birga, davlat, ish beruvchilar va o'quv yurtlari o'rtasidagi o'zaro hamkorlikning qo'shma zonasini yaratish kerak. Mutaxassislarning ta'kidlashicha, chet elda ikki tomonlama ta'limni joriy etish tajribasi Rossiya Federatsiyasida muvaffaqiyatli qo'llanilishi mumkin.

Biroq, iqtisodiyot, maktab, tibbiyot, ijtimoiy loyihalar, texnologiyalar jadal rivojlanmoqda va ishlab chiqarishda ish boshlagan kundan boshlab vazifalar va ularni amalga oshirish texnologiyasi to'g'risida aniq tasavvurga ega bo'lgan tayyor mutaxassislarni talab qiladi. Afsuski, o'quv markazlari ko'proq vaqtni faqat nazariy mashg'ulotlarga ajratadilar, o'quv dasturlarining atigi 10 foizi amaliyotga bag'ishlangan. Natijada, kollejlarda, texnik maktablar va universitetlarning bitiruvchilari bir marta ishlab chiqarishda o'zlarini yordamsiz his qilishadi. O'z navbatida, ish beruvchida amaliy ko'nikmalarni rivojlantirish uchun vaqt ham, mablag' ham yo'q. Ushbu muammoni hal qilish usuli - ikki tomonlama ta'lim (DO). Dual ta'lim nimani anglatishini ko'rib chiqaylik? U qanday maqsad va vazifalarni o'z ichiga oladi?

Ushbu tizim mutaxassisni bir vaqtning o'zida ikkita sohada - nazariy va amaliy jihatdan o'qitishni o'z ichiga oladi. O'qish vaqtining 1/3 qismi u kollejdagi asosiy bilimlarni oladi, va 2/3 - ko'nikmalarni rivojlantiradi va amaliy bilimlarni ishlab chiqarishda - o'quv korxonasida oladi. Asosiy maqsad - ishlab chiqarishda ishlashning asosiy ko'nikmalarini shakllantirgan malakali va barkamol bitiruvchini tayyorlash,

texnik va maxsus ta'lim tizimida (T&P) maktabgacha ta'limning qozoqcha modelini ishlab chiqish.

Oddiy qilib aytganda, dastlabki kunlardan boshlab ishga aralashadigan va uni yuqori professional darajada bajaradigan mutaxassisni tayyorlash. Bundan tashqari, dual ta'lim Qozog'istonda ish beruvchilardan ma'lum ko'nikma va ma'lumotlarga ega bo'lgan mutaxassislarga buyurtma berishni o'z ichiga oladi.

Ushbu maqsadga erishish uchun quyidagi vazifalarni bajarish kerak:

- dual ta'limning eng yaxshi tajribalarini o'rganish;
- maktabgacha ta'lim uchun eksperimental saytlar yaratish;
- qozog'istonning turli mintaqalarida, mintaqalarida, shuningdek iqtisodiyot sohalarida dual ta'lim tizimida o'qitish xususiyatlarini aniqlash.

Ushbu muammolarni hal qilish mutaxassislarni tayyorlash uchun yangi modelni yaratishni anglatadi. Bu ta'lim muassasalari bitiruvchilari nimani bilishi va nimani bilishi va iqtisodiyotning turli sohalarida talablar qo'yilishi o'rtasidagi tafovutni kamaytiradi.

Dual ta'lim: xorijiy tajriba

Xorijiy mamlakatlar tajribasi dual ta'limning samaradorligi to'g'risida tushuncha beradi. Avvalo, biz bunday ta'lim tizimi g'oyasi paydo bo'lgan Germaniya haqida gapiramiz. Ikkilamchi ta'lim o'rta asrlarda Germaniyada keng tarqalgan ta'lim modeli deb ishoniladi. Keyin hunarmandlar maxsus hunarmandchilik ustaxonalarida o'qitildi. XIX asrda bolalar ishlab chiqarishda va shu bilan birga yakshanba maktabida o'qishgan. Bugungi kunda Germaniyadagi o'quv muassasalari va markazlarining 50% dan ortig'i dual ta'lim tizimiga muvofiq ishlaydi. Bunday dasturlar bo'yicha o'qitish 340 mutaxassislik va profillar bo'yicha olib boriladi. Har yili Germaniya korxonalarida ishlaydigan mutaxassislarning 54 foizdan ortig'i ana shunday kollejlarning bitiruvchilaridir.

Germaniyada o'qishning ushbu shaklining o'ziga xos xususiyati nimada:

1. Kollejlarda mutaxassislarni ishlab chiqarish bilan aloqa orqali o'qitadilar. O'quv dasturlari shunday tuzilganki, talaba haftada 1-2 kun nazariy mashg'ulotlardan o'tadi, 3-4 kun esa korxonada ishlaydi.
2. Talaba firma yoki fabrikadan maosh va ijtimoiy nafaqalarni oladi.
3. Trening tugagandan so'ng, bitiruvchi davlat imtihonlarining bir turini topshiradi.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. Anikeev, A.A. Arturov, EA (2012) "Sovremennaja struktura obrazovaniya v Germanii", Alma mater, № 3, pp. 67–68 (rus tilida).

2. Misikov B. (2006) "Sovremennyy vuz: dualizm cele" j ", Vysshee obrazovanie Rossii, № 11, 167–168-betlar (rus tilida).

3. Poljanin, VA (2010) "Obrazovatel "naja sistema dual. "nogo formata i professional" noe samoopredelenie pedagoga ", Obrazovatel" yangi texnologiyasi, № 2, 68-66-betlar (rus tilida).

4. Tereshhenkova, EV (2014) "Kommunikativnaya kompetentnost" pedagoga: professional "nyj aspekt", Kontseptsiya , № 02 (fevral), ART 14038. Saytda mavjud: <http://ekoncept.ru/2014/14038.htm> (rus tilida).